

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen ponedeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Stane mesečno 2½ pšeničnih kg, celoletno 30 pk. V aprilu 1922 računamo pk po 4 din.

Oglasi: prostor 1 × 55 mm 60 p.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštne proste.

O privilegiranem položaju naših zadrug.

Na ljubljanskem zborovanju »pridobitnih« krogov so posvetili zborovalci veliko pažnjo tudi zadrugam. Referenti so trdili, da uživajo zadruge v vsakem oziru, zlasti pa v davčnem, privilegirano stališče, in zborovalci so proti temu protestirali.

Na to moramo zadrugniki odgovoriti, da so take trditve samo prazne govornice in bajke, ki imajo svoj izvor deloma v zadrugam naklonjenem, pa dejansko neupoštevanem besedilu Vidovdanske ustave, deloma pa v neresničnih časopisnih poročilih, ki zadrugam tudi prav malo koristijo. Na drugi strani pa moramo povedati, da privatna trgovina in združna organizacija nista eno in isto in da je dolžnost delavstva in vsega prebivalstva, da zastavi vse sile, da bo država združništvo v neenakem boju proti privatnemu kapitalu v resnici podprla in da postane to, kar danes še ni res, dejstvo.

V trgovskih krogih je razširjeno mnenje, da ne plačujejo zadruge nobenih davkov, ali pa prav majhne. Kako pa je v resnici?

Vsi davki, proti katerim so zborovali pred »Mestnim domom« protestirali, veljajo tudi za zadruge, z edino izjemo, da se pridobitna privatnim trgovcem pavšalira, dočim se odmerja zadrugam natanko po predloženih računih. Dejstvo, da morajo polagati zadruge javno svoje račune, dočim trgovcem ni treba, povzroča že samo, da so danes zadruge dejansko razmeroma dosti težje obdavčene, kakor privatna trgovina.

Poznamo zadrugo, kjer je povzročila čudovita kombinacija povojnih razmer s predvojnimi predpisi, da plača zadruga v tre letih samo posebne pridobnine več kot dvakrat toliko, kakor znaša ves njen dobiček v teh treh letih. Predpis se je izvršil po črki zakona pravilno in če se ne najde kak izreden lek, bo marala zadruga radi tega likvidirati. Poznamo zadruge, ki bodo plačale letos milijonsko vsoto davka na poslovni promet. Tudi tu so zadruge veliko na slabšem, kakor trgovci, ker se ta davek malim trgovcem pavšalira, dočim ga mora plačati tudi najmanjša zadruga natanko po izkazu.

Eno je res. Združništvo je medtrgovino veliko bolj izločilo, kakor privatna trgovina. Prodajalna v zadnji gorski vasi dobiva blago iz prve roke, dočim ga dobi konkurent — privatni mali trgovec — morda iz pete roke. Taka organizacija mora povečati davek od poslovnega prometa svedra od 1 odstotka na 5 odstotkov — a za to organizacijo niso odgovorni namišljeni privilegiji združništva.

Vkljub temu, da je postalo združništvo danes mogočen gospodarski faktor, ga državne oblasti še vedno ne upoštevajo kot posebno gospodarsko organiza-

cijo. Silijo ga, da plačuje visoke prispevke za trgovske in obrtne zbornice in druge organizacije »pridobitnih« krogov, — ki organizirajo tudi z njegovimi prispevki neutemeljene manifestacije — proti združništvu. Opirajoč se na stari avstrijski, v času najhujšega gospodarskega liberalizma nastali obrtni red, zabranjujejo upravne oblasti zadrugam, da bi same vzgajale svoj naraščaj in da bi mu dale pravovelnostna spričevala, — obenem pa zahtevajo, da morajo nastavljeni ljudi s takim spričevali.

Vkljub temu, da imajo zadruge nastavljeno prvovrstno trgovsko usposobljeno osebje, vkljub temu, da imajo v vodstvu čisto ljudi z visokošolsko trgovsko izobrazbo, morajo sprejemati v službo le ljudi, ki jim je potrdil recimo Peter Klepec, branjevec v Polhovi vasi, da znajo res trgovati.

Ali ni pri vsem tem Vidovdanska ustava in njeno besedilo kakor zasmehovanje? — Dejansko jih bomo zatirali, v besedah pa jim bomo veliko dali, ker besede so poceni in dajejo tudi povod za razburjenje. — Tako so si menda mislile vladne stranke — ker so modrejši zastopniki kapitalizma, kot naši »pridobitni« krogi, ki so proti njim zabavljali pred »Mestnim domom«.

V isto poglavje spada tudi protidraginska naredba, ki smo tudi mi svoje mnenje o nji že večkrat povedali in je škoda izgubljati toliko besed.

Pa protidraginska akcija in brezobrestna posojila?

Tu moramo poudariti, da spadajo velika brezobrestna posojila v povojno dobo, v tisto, ko je trpela Slovenija v resnici skoro dobesedno glad. Takrat je bilo treba organizirati posebne vlake in skrbeti za smotreno razdelitev. Vlada je sodila popolnoma pravilno, ako je bila mnenja, da nešteti kontrolni odbori, ozek stik med konzumentji — člani in konzumnimi organizacijami, slednjim ne dopušča izrabljati izredne konjunkturo in jih sili k pravični, potrebam odgovarjajoči razdelitvi.

Različne združne in prehranjevalne organizacije so uvozile takrat mesečno nad 400 vagonov žita v Slovenijo. Vsaj za nekatere teh zavodov lahko trdimo, da so smatrale to akcijo bolj za rešilno, kakor za trgovsko akcijo. Poznamo zavod, ki je zaračunaval po vojni 2 vinarja pribitka pri kilogramu, česar bi gotovo noben trgovec ne storil. Da se pri tem ni dalo nabrati vključ velikanskega prometa bogve kašno imetje, je jasno. Ko je prišel leta 1920, valutni preobrat, so te zavode zadele milijonske izgube pri žitni trgovini. Ali ni pri tem pravično, da imajo ti zavodi za tako dolgo državno posojilo, da lahko pokrijejo z rednim obratovanjem izgube, ki so jih utrpeli zato, ker so vršili po navodilih vlade protidragini-

sko akcijo? Saj ako bi se ne ravnali po njenih intencijah, bi si bili morali nabrati pri tako ogromnem prometu taka bogastva, da bi se lahko od njih po pravici zahtevalo, da morajo tudi izgube iz lastnega trpeti.

— Pa piše se v časopisju — bo kdo ugovarjal — o novih milijonskih kreditih.

Mislimo, da teh novih kreditov še ni nihče videl in dvomimo, da jih bo, in da gre le za novo razdelitev starih kreditov. In to povdarjamo: če bi bile časopisne vesti resnične, v kar pa ne moremo verjeti, bi bilo to proti zadrugam, ker bi šlo za tako razdelitev, da bi se posojila tistim odvzela, ki imajo do njih moralno upravičenost, izvirajočo iz tega, kar smo povedali.

Povdariti moramo še to, da posojila, ako ločimo združništvo po političnih skupinah, že sedaj niso pristransko razdeljena, kakor se napačno poroča, ampak so razdeljena na vse mogoče združne skupine. Zdi se nam, da bi se moralo združništvo vseh smeri medsebojno vsakih napadov izogibati in da bi moralo ustvariti enotno bojno fronto vse, kar združno misli. Potem bi postalo to, kar Vidovdanska ustava obeta, torej res dejstvo.

Združništvo vodi velik boj, — čigar končni cilj gre za tem, da izviije last trgovskih sredstev — obratnih in prometnih — privatnikom iz rok in izroči vse to organizacijam konzumentov.

Združništvu se lahko v boju za ta veliki cilj po pravici lahko dajo kake predprave.

Prvič je to boj za interese skupnosti in koncem koncev za interese države, ki postane ako se veliki proces družabljenja dovrši — lastnik vseh teh bogastev. In v takem boju naj bo država nevtralna? V takem naj pripušča, da delujejo bogastva, ki jih je nabralo privatno podjetništvo dostikrat samo zato, ker ga je država podpirala (mislimo na vojne liferante!) še naprej in ubijajo poskuse združništva za temeljito reformo gospodarskega reda? To skoro ni mogoče — in vendar je tako.

Komu bi se godila pri privilegiranju združništva krivica?

Naj prepusti ljubljanski veletrgovec vse svoje imetje svojim odjemalcem tako kakor zadruge! Izgovori si pri tem lahko še lepo plačo kot vodja tako nastalega združnega podjetja — in v srečnem položaju bo, da bo imel ravnotake predprave kakor zadruga.

To bi bil edino uspešen protest trgovcev proti zadrugam, vse drugo so prazne besede. Dokler pa trgovci tega ne store, bo vsakdo lahko razbral, kje je krivica in kje je pravica, in poskrbel bo, da preide pravica tudi v življenje in da ne ostane samo — na papirju.

Mojster in vajenec.

(Ni lahko biti pravičen.)

Meščanska mehkužnost je kriva, da trpi mnogo delavcev prav po nepotrebnem. Tako n. pr. v pekovski obrti. Še v postelji je, pa hoče že današnjih žemljic. Ker ima denar, si jih lahko preskrbi — niti ne ve ne, koliko gorja povzroča s svojo mehkužnostjo! Pa prav po nepotrebnem.

Kapitalisti hodijo pozno spat in pozno vstajajo. Redkokdaj vstane tak gospod pred 9. Ob 9. bi pa imeli vsi ljudje že sveže pecivo, če bi začeli peči s svojim delom ob 6., v 3 urah so žemljice lahko popolnoma gotove. Ker pa vstane včasih malo prej, ker gre na lov, ali pa ker kroka včasih vso noč in hoče svežih žemljic še predno gre spat, zato delajo peki — ponoči! Ne zaradi enega, temveč zaradi razmer, ki jih ta eden povzroča: Kavarne se kosajo med seboj, katera bo prej imela sveže pecivo, mojstri se morajo potruditi, da ustrezajo odjemalcem, pomočniki morajo pa ponoči delati, če hočejo zaslužiti in vajenci morajo svojo dobro najbujnejše rasti prečuti pri nočnem delu. Posledice tega vidi vsak, če pogleda peke, kako imajo skoro vsi pokvarjene noge.

Zdaj je nočno delo tudi v pekovski obrti prepovedano. Šele ob 5. smejo začeti delati, samo kvas se sme pripravljati prej in peč se lahko že prej zakuri. Pa — kdo se drži predpisov? Konkurenca je prevelika, zato dovoljujejo celo pomočniki, da se začne skrivaj že prej, samo da zadovoljijo svojega mojstra — vajenci morajo pa molčati, ali pa se učiti ne smejo. Baj se v Ljubljani prav noben mojster ne drži predpisov, čeprav vsi trpe...

Obrtno nadzorništvo imamo, da tako zlorabljanje prepreči. Žalibog ne zna tega, ali pa noče. Očitno pozablja na zlato resnico, da je treba izkoriščanim pomagati tudi takrat, kadar ne čutijo izkoriščanja. Zakonodajalec je na to mislil in določil, da se mojster predpisom o delavskem varstvu ne sme izogniti, čeprav bi delavec v to privolil! Obrtno nadzorništvo bi moralo iz lastnega nagiba — ne da čaka na pritožbe — večkrat nadzorovati take obrti. Pa ne more. Ponoči bi moralo to delati, takrat so pa večna vrata zaklenjena! Saj mora še ubogi vajenec priti v službo že zvečer in ležati na tleh, da bo začel ob 2. z delom, ki ga predpisujejo predpisi šele na 5. uro. Ob 2. bi ne mogel v hišo, ker so večna vrata zaklenjena — ali na zato, ker bi ga oko postav lahko videlo in naznanilo, da hodi prežgodaj.

Danes prinašamo »Poslano«, ki meče jasno luč na te razmere. Nikdar se nismo in se ne bomo potezali za pijance in tatove! Pijanci naj si pomagajo sami, tatovi naj bodo v prisilni delavnici! Socialistični red bo zanje še mnogo ostrejši nego kapitalistični!

Toda niti pijancev, niti tatov takrat ne bo! Ne le obrtno nadzorništvo, ki je uradno dolžno odpraviti take nedostatke, temveč tudi vsa javnost bo takrat čutila svojo odgovornost za vsak nered in bo sodelovala ne le proti gostilničarjem, ki dajejo mladoletnim preveč pijače, in proti vsem, ki imajo predolge prste, temveč bo takrat javnost tudi čutila svojo dolžnost vzgojiti mladino v polnozavedne občane prej, nego jih bo izkoriščala pri napor-nem delu.

To in še mnogo drugega bi imeli povedati, ko gledamo na nezno trpljenje

povojne mladine, ki misli po svoje, ker je nihče ni učil misliti pravilno, ki pa dobiva za vsak neroden korak namesto pouka — z loparjem po glavi.

SODRUGI, PRIPRAVLJAJTE SE NA DOSTOJNO PROSLAVO PRVEGA MAJA!

Politične vesti.

+ Sklepi zedinjenja vseh treh socialističnih internacional. Na nadaljevalnem kongresu vseh treh internacional glede enotne taktike v Berlinu je bila sprejeta med drugimi tudi važna resolucija, ki pomeni že faktično zedinjenje. Resolucija naglašja skupno akcijo v konkretnih slučajih, ustanavlja devetčlanski organizacijski odbor, dalje se v resoluciji vse tri internacionale soglasno izrekajo proti genovski konferenci, kar naj proletarijat pokaže tudi z organizacijo protimanifestacij. Take manifestacije so po vseh glavnih delavskih centrih določene za 20. t. m. in za 1. maja. Glavne točke na vzporedni manifestaciji naj bodo: 1. osemurni delovnik, 2. odstranitev brezposelnosti, ki jo povzroča reparacijska politika imperialističnih držav, 3. skupna akcija za zedinjenje vsega delavskega razreda proti kapitalistični ofenzivi, 4. manifestacije za rusko revolucijo in gladujočo Rusijo in 5. manifestacija za priznanje sovjetske Rusije od strani ostalih držav. Konferenca je sklenila načelo enotne proletarske fronte. — To so torej tisti sklepi, ki dajejo po štirih letih medsebojnih sovražnosti prvo in definitivno upanje, da bo odslej socialistični proletarijat vseh struj zopet enotno nastopil v boju za spremembo sedanjega družabnega reda. Kakorhitro se bo zedinjenje tudi formalno zgodilo, se bo takoj pokazala marsikatera dobra izprememba v vedenju svetovnega kapitalizma in njegovih eksponentov — meščanskih držav. Sedaj se bo tudi končno pokazalo, kdo je v tem težkem času v resnici, čeprav morda marsikdaj z napačnimi sredstvi, delal za proletarijat in njegovo bodočnost, ker je jasno, da bodo vsi v delavsko gibanje pristavljeni elementi pokazali svojo barvo in jih bo enotna socialistična fronta potem čisto mehanično izločila iz sebe. K sklepom berlinskega kongresa se še povrnemo.

+ Grožnja parlamentarne opozicije. Ker se vladne stranke v zadevi parlamentarnih anket za afero generala Zečeviča ne morejo sprizniti s poročcem v teh anketah, je opozicija zagrozila, da bo izvajala vse naskrajnejše konsekvence in celo zapustila seje narodne skupščine, če ji vladne stranke ne ugođe. Z generalom Zečevičem delajo vladne stranke med seboj umazan kupčije in ker je Zečevič radikalec, se je njegova stranka pomenila z demokrati, da bo molčala v nadalje o njenih grehih, če ji pomaga to zadevo zatašati. Zelo čudno vlogo igrajo v tej umazani nemoralni igri slovenski samostoježi, ki so se izjavili za Zečeviča. Gotovo so napravili dober millionski kšeft, ali pa imajo njih glave toliko grehov na svoji vesti, da se jim je tudi zdelo primerno, da se te prilike poslužijo. Kar se nas tiče, mislimo, da je oboje vzrok njihovega početja.

+ Indijski voditelj obsojen na šest let ječe. Pred tedni je bil obsojen Gandhi voditelj upornih Indijcev na šest let ječe. Državni pravdnik je tekom razprave, ki je bila precej kratka, dokazoval, da so Gandhijevi članki sistematično ustvarjali

nezadovoljnost med Indijci in tako izpodkopavali stabilnost angleške nadvlade. Gandhijevi članki niso bili produkt ob-skurnega ali nevednega človeka, temveč visoko izobraženega, inteligenta. Resnica je, je povdarjal državni pravdnik, da je Gandhi v vseh svojih spisih pozival rojake, naj se nikakor ne poslužujejo nasilja, toda s tem je ravnotako sejal nezadovoljstvo proti vladi in navajal druge, da bi jo prekucnili, kakor če bi delovali nasilno. Gandhi je na izvajanja državnega pravdnika podal dolgo izjavo, v kateri je priznal, da je sejal nezadovoljstvo proti obstoječemu sistemu in da je ta želja postala v njem že strast. Rekel je, da sprejme nase vso krivdo za nered, ki so se pripetili v Madrasu, Bombaju in Cavri-Cavru. Toda, je zatrdil, če bi ga spustili iz zapor, bi nadaljeval s svojim delom. Nenasilje je bilo njegov evangelij, niti najmanjšega sovraštva ni občutil proti kateremukoli posameznemu administratorju, niti proti kraljevi osebi. Vest, da je Gandhi obsojen na šest let ječe, se je bliskovito razširila. Nešteta množica se je zbrala okoli uradov Gandhijevega lista »Mlada Indija«, da čita tam njegovo izjavo. Izgredov ni bilo.

Dnevne vesti.

Vprašanje na ministra prosvete. Dne 29. marca je stavil sodrug E. Kristan na g. ministra prosvete sledeče vprašanje: Višji šolski svet v Ljubljani je pred nekaj meseci sklenil, da so nedeljske šolske maše za šolsko mladino neobvezne. Slišati je pa, da se ni smatral kompetentnega za definitivno rešitev tega vprašanja, temveč je predložil zadevo ministrstvu prosvete. 1. Ali je ministrstvo izdalo potrebna navodila glede na verske vaje in na verski pouk v šolah? 2. Kaj je ukrenjeno, da se v šolah v vprašanju verouka in verskih vaj postopa po ustavi? 3. Ali upliva ministrstvo ver na šolska vprašanja. 4. Ali je res rešeno, da so šolske maše obvezne, kar bi bilo v nasprotju z ustavo?

Okrajnemu glavarstvu Prevalje! Raznašajo se govorice, da se bo ob priliki redukcije uradništva penzioniral gosp. U., kateri ima toliko let službe (menda 28) pri politični oblasti, kar je jasno dokazilo, da je izvežban v svoji službi. Pomožna moč in neinvalid P. J. pa bo ostal po pre-stanem izpitu še nadalje v službi, ker je ljubljene nekoga gospoda in jako uplivne stranke iz opozicije. Omenjeni J. je izučen mizar in dobi lahko vsak dan posel, dočim U. ni izučen rokodelc in bo moral živeti z majhno pokojnino, nasprotno pa J. niti pokojnine ne rabi. Kolikor nam je znano, službuje P. J. kot pomožna moč šele od leta 1919, in še pred kratkim ni bil zmožen slovenščine in se je baie avstrijska oblast v Velikovcu potegovala zanj in ga hotela po plebiscitu obdržati v službi. Zaupamo popolnoma gospodu glavarju Kaklu, da bo: prvič dementiral to vest: drugič, da bo predlagal, da prideta tako dolgoletni pisar kakor mizar do svojega posla. V nasprotnem slučaju bodo to poskrbeli naši poslanci.

Stavbena in gostilniška zadruga Delavski dom na Jesenicah (Savi) sklicuje na dan 23. aprila 1922 ob 9. dopoldne v društvenih prostorih »pri Jeleni« na Savi občni zbor. Člani udeležite se zborovanja polnoštevilno, to je vaša dolžnost!

Nov časopis. V Belgradu izide nov dnevnik »Novi List«, ki ga bo izdajal Mirko Svetkov, nekdanji član jugoslovanske novinarske sekcije na mirovni konferenci v Parizu.

Visoka Savina voda je odnesla mnogo hlodov. Posestnik Vinko Ferencak je v Vidmu ob Savi ujel 10 takih hlodov. Kdor jih je izgubil, naj se oglasi pri njem.

Včeraj ob 4. popoldne je začel goriti Majdičev mlin v Jaršah pri Kamniku. Z grozno naglico se je širil ogenj in v kratkem času upepelil velikansko poslopje. Zgorele so velike zaloge moke in žita, uničenih je tudi mnogo strojev. Požarnim brambam iz Mengša, Domžal in Kamnika se je posrečilo ogenj lokalizirati le v toliko, da so rešili komaj novo lokomobilo. Škoda je ogromna.

Ljubljana.

Opozorjeno na koncert pianistinje re. Dage Golie-Koblerjeve, ki se bo vršil danes (v ponedeljek) ob 8. zvečer v dvorani Filharmonijske družbe. Na vzporedni v Ljubljani še ne proizvajane skladbe.

Podpisano društvo pozivlja vse upnike, da se zgledajo najkasneje do dne 15. t. m. z računi pri društvenem tajniku s. E. Mlinarju v Vodnikovi ulici št. 3, ker po pretečenem roku zapadejo vsi računi. Vnaprej prosimo vse, pri katerih bi se oddalo naročilo v inenu podpisanega društva, da vnovčijo samo proti nakazilu (podpisu) društvenega predsednika sodr. Böhma in tajnika s. Mlinarja. — Podružnica del. izobr. zveze »Svobode« v Celju.

Takol po Velikonočnih praznikih pridet v Ljubljano dve naličli umetniški korporaciji češkega naroda in prirediti tu svoj koncert, in sicer v torek, dne 18. aprila koncertira v veliki dvorani hotela »Union« najboljši češki sinfonični orkester: Češka Filharmonija, pod vodstvom glavnega kapelnika g. Václava Talicha, ki je Ljubljancem v najboljšem spominu izza časa njegovega delovanja pri slovenski Filharmoniji in pri deželni gledališču v Ljubljani. Dan za tem pa koncertira ravnotam z izbranim svetovnim sporedom drugi najboljši češki pevski zbor: Pevsko društvo Smetana iz Prage. — Vstopnice bodo v predprodaji v pisarni »Glasbene Matice« od danes dalje.

Udruženje jugoslovanskih inženirjev in arhitektov — sekcija Ljubljana vabi svoje člane k predavanju v sredo, 12. t. m. ob 20. v univerzini dvorani deželnega dvorca. Predava g. univerzitetni profesor dr. ing. Aleksander Mitinskij »O preizkušanju materiala, osobito železniskega materiala«.

Društva stanovanjskih najemnikov opozarja, da se bo vršila prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 12. aprila t. l. ob 20. v mali dvorani »Mestnega doma«. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije Sv. Petra cesta št. 12. prtljčno desno.

Zdravstveno stanje v Ljubljani za tedensko dobo od 26. marca do 1. aprila: Novorojenih 27, umrlih 25. Vzroki smrti: življenska slabost 8, letika 2, druge nalezljive bolezni 1, možganska kap 2, srčna hiba 5, rak 2, škrlatica 2, trebušni ledar 1.

Celje.

Glede na notico »Zopet celjska policija« 16. pr. m. nam pišejo s policijskega oddelka v Celju: Za Brunom Leskoškom, ki je pobegnil iz hiše svojega očeta Rudolfa Leskošek, čevljarja v Celju, Ljubljanska c. 8, so se uvedle obširne poizvedbe in sicer ne le od strani policijskega oddelka okrajnega glavarstva, marveč tudi od vseh orožniških postaj celjskega političnega okraja. Za poizvedovanje o njem smo naprosili tudi 17 okr. glavarstev v Sloveniji, polic. komisariat v Mariboru, polic. oddelek okrajnega glavar-

stva v Ptuj in polic. direkciji v Ljubljani in Zagrebu; tudi uredništvo polic. glasnika u Beogradu se je naprosilo, da sprejme primerne notico v list. Ker ni bilo izključeno kaznjivo dejanje smo zadevo ovadili tudi tukajšnjemu državnemu pravdnistvu. Na podlagi uradnega opisa dečka je orožniška postaja Zidani most ugotovila, da je truplo utopljenca, ki se je našlo 27. t. m. na levem bregu Savinje med Rimskimi toplicami in Zidanim mostom in ki je ležalo že dalje časa v vodi, identično z Brunom Leskoškom. Tudi o tem se je obvestilo tukajšnje državno pravdnistvo, da se potem raztelesenja dožene, če je deček umrl nasilne smrti. Od strani državne policije se je tedaj ukrepilo vse, da se pobegli deček izsledí. — Preiskava je dognala, da tudi očitok, da bi se očetu, ki je slučaj prijavil policiji, ali pa komu drugemu odgovorilo: »Pa bi ga bili privezali« nima nikake podlage.

Iz strok. gibanja.

POZIV!

16. in 17. t. m. se bo vršil v Zagrebu 1. redni kongres Opčeg radničkog saveza Jugoslavije.

Dnevni red: 1. Konstituiranje kongresa. 2. Poročilo upravnega in nadzornega odbora: a) poročila tajnika (Viljem Haramina); b) blaginika (Franjo Krsnik); c) nadzorstva. 3. Sprememba pravil (referent Simon Kotur). 4. Tarifna politika (Viljem Bukšeg). 5. Socialno zakonodajstvo (Nedeljko Divac). 6. Naš strokovni tisk (Josip Beker). 7. Volitev novega upravnega in nadzornega odbora. 8. Razno.

Gospodarstvo.

ALI BI NE BIL BOLJE, DA PRIDE LESNA TRGOVINA V DRŽAVNO REŽIJO?

(Dopis iz gozdarskih krogov)

Na protestnem shodu trgovcev 3. t. m. v Ljubljani smo videli tudi lesne trgovce, ki so pomagali ogorčeno protestirati proti davčnemu vijaku. To so pač tisti reveži, ki so si radi povojne konjunktore nagromadili v Jugoslaviji milijonska imetja. Na Gorenjskem dobijo lesni trgovci les večinoma iz obširnih državnih gozdov. Iz teh gozdov kupljeni les jim prinaša bore malo — komaj 150—200% dobička! Sicer bi pa že nekako izhajali, če jim ne bi ta presneti davčni vijak nekaj malega odstotkov odščipnil. Vidite: tudi oni vpijejo proti davčnemu vijaku, ko ga oni potiskajo v ubogo delavsko paro. Z delavskim žulji so si nagromadili svoje imetje. Gotovo je marsikateri po vijaku občutno prizadet in upravičeno protestira, toda najmanj so upravičeni protestirati lesni trgovci, ki dobivajo les iz državnih gozdov.

Da ne bodo ti reveži nadalje trpeli toliko krivico, predlagamo državni gozdni upravi, da sama podela in sežaga ves les v lastni režiji in ga proda brez posredovalcev naravnost konzumentu.

Ker so sedaj državne žage oddane v najem, bi bilo dosti bolje, da ostane obrat v lastni režiji. V tej bi se dal lahko ceneje podelati ves lesni material in to zato, ker ima gozdna uprava zadostno število gozdnih inženirjev in njim dodeljenih gozdarjev, ki imajo vsaj toliko trgovske naobrazbe kakor marsikateri lesni trgovec. S tem, da bi državna uprava v lastni režiji podelavala les, bi tudi

lažje in bolje plačevala delavstvo, ko jih sedanji najemniki prav slabo plačujejo.

Kolikor nam je znano, ima les pri enem gozdnem oskrbnistvu 10—15 lesnih trgovcev. Vsak tak trgovec ima lastno pisarno in potrebno osebje. Iz navedenega je lahko razvideti, kakšen aparat imajo lesni trgovci skupaj in vseeno delajo ogromne dobičke, ko bi v državni režiji to delo bilo lahko osredotočeno v eni pisarni in ves čisti dobiček, ki znaša letno lepe milijone, bi šel v državno blagajno. Seve v trgovini bi bilo treba postopati po praktičnem sistemu ne pa birokratsko, kakor je pri teh upravi običaj.

= Cene surovih kož za usnje. Pri nas se plačuje kilogram surove kože od 42 do 48 kron. v Nemški Avstriji kg. goveje kože 950—1000 Ka. (naših 38—40 kron), cela konjska koža 12.000—13.000 Ka (naših 480—520 K), v Nemčiji funt goveje kože 25—36 mark (naših 28—40.32 kron), funt telečje kože 50—60 mark (naših 56—67.20 K).

= Žitni trg. (Zagreb, 7. aprila.) Pšenica iz Bačke 4.30—4.35 Din., pšenica iz Srijema 4.12—4.15 Din., pšenica iz Srbije 4.05—4.15 Din.; hrvaška koruza 3.30 do 3.35 Din., koruza iz Bačke 3.10—3.12 Din., ječmen 3—3.10 Din., moka (štev. 0) 6.25 do 6.30 Din.

= Žitne cene v Čehoslovaški. (Praha, 4. aprila.) Kg pšenice 3.10—3.35 Kč. (t. j. 4.73—5.11 Din.), koruza kg 2.35 do 2.45 Kč. (t. j. 3.58—3.74 Din.), ječmen kg 2.30—2.50 Kč. (t. j. 3.51—3.82 Din.), rž kg 2.70—2.90 Kč. (t. j. 4.12—4.42 Din.).

= Poljski državni proračun za leto 1922. V državnem proračunu Poljske znašajo redni in izredni dohodki 458.620.314.594 poljskih mark, izdatki pa za isto leto 591.633.909.594 poljskih mark.

Po svetu.

Drago telefoniranje. Nujni telefonski pogovor med Dunajem in Genovo velja 16.875 nemško-avstrijskih kron.

Zrtev karlistov. V Budimpešti je bil neki 68letni uradnik tako vnet pristaš Habsburžanov, da ga je zadela kap, ko je izvedel za smrt bivšega cesarja Karla.

Dopisi.

Grize pri Celju. Na predzadnji seji občinskega sveta je gosp. župnik poučeval občinske odbornike, da imamo v občini dvojno gospodarstvo, namreč občinsko in cerkveno. Socialisti gosp. župniku priznajo in ugotavljamo, da se je gospodarilo le v prid cerkve, da je bila občina le cerkvena dekla; če pregledamo cerkveno gospodarstvo, ugotovimo precej, da je cerkveno gospodarstvo dobro uspevalo; — iz stare farne cerkve se je napravila nova velika cerkev. Na Lordu so postavili cerkev poleg nje moderno mežnarijo, kupila se je kaplanija poleg farne cerkve. Napravila se je hiša za farovške kuharice. Sezidali so se vili podobni svinjaki. Kupila se je velika njiva s pretvezo, da se rabi za pokopališče. Kupila se je še lepa Škaberjeva hiša itd. Če pa pogledamo občinsko gospodarstvo vidimo, da občina nima ene luknje, kjer bi imela svojo pisarno in je še danes prisiljena pustiti se od cerkve izžemati s tem, da mora plačevati visoko najemnino za pisarno. Nadalje ima občinsko gospodarstvo do skrajnosti razdrapano ljudsko šolo, katere I. razred je s štirimi stebri podprt in je celo nevarno, da se lepega dne podere strop na otroke in učitelja. Občina nima ene same sobe, kamor bi

naštanila za eno noč ali dve one ubožce, ki so se v kaki drugi občini iztirali in so bili radi pristojnosti in domovinske pravice poslani sem; ravnotako ni za ubožce, ki so bili celo življenje v tej občini nobenega prostora. Zakaj pa se je tako gospodarilo? Zato, ker je imela cerkev učenega zastopnika, v občinskem odboru, občinarji pa so imeli le nezavedne kimovce, vsega tega pa je največ kriv krivični volilni red. Danes si štejejo klerikalci v dolžnost, da današnji socialistični občini po vseh koncih in krajih kljubujejo in skrbijo za to, da bi občina imela čim manj dohodkov; n. pr. pri lovu, češ, občina se mora zadolžiti, potem bomo imeli klerikalci dobro agitacijsko sredstvo pri drugih volitvah. Toda, gospodje, motite se, če mislite, da se vam še kdaj posreči, napraviti si občino za cerkveno dekle. Socialisti sicer dobro vemo, da klerikalizem lahko na državne stroške agitira za svojo stranko, ko moramo mi na svoje stroške. Ko je župan sodr. Kajtna na zadnji seji dne 24. marca hotel razložiti svoje mnenje glede občinskega in cerkvenega gospodarstva, je g. župnik s svojimi ovčicami in kimovci vstal ter odšel. Rekel pa je še preje, da to ne spada k obč. seji. Seveda, takrat ko se je njemu potrebno zdelo, je to spadalo na to mesto, toda gosp. župnik kar smo tam hoteli povedati na zadnji seji, vam povemo na prihodnji. Na svidenje!

POSILANO.

Podpisani izjavljam tem potom na neutemeljeno obrekovanje pod naslovom »Strašno izkoriščanje mlade delavske sile« v »Napreju« z dne 29. marca t. l. sledeče:

Ni res, da kot pekovski mojster izkoriščam svoje vajence v druge, ne v mojo stroko spadajoče svrhe, jih preteparam n. ravnam z njimi po živinski. Res je pa, da prično moji vajenci z rednim delom šele ob 2. uri po polnoči in ne že ob 9. uri zvečer, katero delo traja enega vajenca do 8. ure, drugega pa do 9. ure zjutraj. Všet je pri tem seveda tudi že čas za razpečavo kruha po mestu, katerega ne raznosita, ampak razvozita vsak s svojim v to prirejenim vozom, kar je pač precejšen razložek. — Delovna doba torej traja največ 7 v najskrajnejših slučajih 8 ur. Ako se pa vajenci med tem, ko bi se moral že davno vrniti z vozom in biti prost, zabava na napačnih potih, kar sem ugotovil pri dotičnem 17letnem mladencu, ko sem ga ob pol 12. uri iskal po mestu in našel pijanega — na ta način seveda lahko traja delovna doba 16 ur in še preko. Tudi ni dotični vajenec, ki ga omenja člankar, zapustil svoje službe pri meni samovoljno, ampak sem ga odslovil sam, in sicer naizdaje že tretjo pot. Prvo in drugokrat radi nerednega dohajanja v delo, posebno ob pondelkih, kar se je ponovno dogajalo. Na ustmene in pismene prošnje njegovih sorodnikov sem ga, z ozirom na zagotovilo, da se poboliša, obakrat sprejel iz usmiljenja zopet nazaj. Kljub temu je še vedno izostajal in ugotovil sem poleg tega, da je nepošten pri denarju, kakor tudi pri oddajanju kruha, kar bo imelo svoje posledice še pri policiji (sodišču). Pod temi razlogi ga seveda na lastno škodo nisem mogel več obdržati v službi.

Pripominjam končno še, da imajo pri meni vajenci plače 30 K dnevno in pol

kilograma kruha, ne všteti onega, ki ga imajo med delom na razpolago.

Kje je torej izkoriščanje in živinsko ravnanje z mladimi delavskimi močmi?

Na opazko, kje je obrtno nadzornišvo pripominjam, da sem pripravljen vsak čas zagovarjati se o svojem poslovanju.

Josip Meznarčič, pekovski mojster.

Izdajatelj: Zvonimir Bernot (v imenu pokr. odb. SSJ).

Odgovorni urednik: France Svetek.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

UČITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, FRANCISKANSKA ULICA ŠTEV. 6

REGISTROVANA ZADRUGA Z OMEJENO ZAVEZO

TISKOVINE ZA SOLE, ŽUPANSTVA IN URADE. NAJMODERNEJŠE PLAKATE IN VABILA
„ZA ŠKOLE IN VESELICE“

LETNE ZAKLJUČKE

NAJMODERNEJŠA UREDBA ZA TISKANJE CASOPISOV, KNJIG, BROŠUR ITD.

STEREOTIPIJA. LITOGRAFIJA.

„TRIBUNA“

tovarna dvokoles in otroških vozičkov. Najcenejša dvokolesa in otroški vozički raznih modelov. Sprejmejo se tudi dvokolesa in otroški vozički v polno preno, emajliranje z ognjem in poniklanje. Ljubljana, Karlovska cesta šte. 4.

Stanovanje z dvema sobama in priključki v okolici Ljubljane (največ 1 uro oddaljeno od Ljubljane) za takoj ali za prvi maj seišča. Ponudbe na »Mirna stranka« pošto ležeče Domžale.

VAJENCA

za mizarstvo obrt dobrih in poštenih staršev sprejemem. Merkel Anton, mizar, mojster v Šoštanju, Stajersko.

Dva vajenca Razno perilo

za ključavničarsko obrt se sprejmeta pri lastni hrani in stanovanju. Frane Ravbar, Ljubljana, Gosposvetska cesta 6.

za dame gospode in deco priporoča trdka

A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Vabilo

na

izredni občni zbor Občnega konzum. društva v Zagorju ob Savi

dne 17. aprila 1922 ob 2. uri popoldan v poslopiju društva v Zagorju.

Dnevni red:

Preosnova pravil.

Ker ni bil prvi izredni občni zbor dne 9. aprila sklepčen, se vrši torej drugi občni zbor, ki bo pri vsaki udeležbi sklepčen.

Vstop dovoljen samo članom.

Za nadzorstvo:

Medvešek Josip.

Prednaznanilo.

Circus Renlow

dospete dni v Ljubljano. Otvoritev predstava bo na velikonočno soboto v nekdanji jahalnici na Bleiweisovi cesti.

Ravnateljstvo.

Najfinejši riž

italijanske znamke »Vercelli AAA Glace Sublime« oddaja vsako množino nad 100 kg kakor tudi cele vagone najceneje in pod najugodnejšimi pogoji trdka

PATERNOST & REMIC,

Ljubljana, Slomškova ulica št. 11. Telef. 589

„Pošljite naročnino!“